

#116 Digitalisering

Hej, og velkommen til "Dansk i ørerne". I denne episode vil jeg fortælle om digitalisering i Danmark. Jeg vil fortælle hvorfor Danmark er et af de mest digitaliserede lande i verden, hvad MitID og borger.dk er, og forklare begrebet "digital tillid". Du kan finde teksten til episoden på podcastens hjemmeside. På www.buymeacoff.ee/danskioererne kan du støtte podcasten, finde bonusmateriale og lytte til episoden uden reklamer.

Danmark er et af de mest digitaliserede lande i verden. Det betyder, at rigtig mange ting i hverdagen foregår på computeren eller telefonen. Man kan få sin post, betale sine regninger, tale med lægen og snakke med kommunen uden at forlade sit hjem. Og i FN's store undersøgelse af digitalisering, ligger Danmark på førstepladsen. Undersøgelsen roser blandt andet Danmark for gode fælles digitale løsninger og for, at borgerne kan være med i demokratiet online.

Men hvordan blev Danmark så digitalt? For at forstå det skal vi tilbage til 1960'erne. På den tid arbejdede bankerne med pen og papir, og alle udregninger tog lang tid. I år 1963 tændte Danske Bank for en stor IBM-computer, som kunne regne renter og skrive regnskaber meget hurtigere end mennesker. Det var starten på en stor forandring. I slutningen af 1960'erne indså bankerne, at det ikke var smart, at alle havde hver deres computersystem. De begyndte derfor at samarbejde om nogle fælles løsninger. Og det samarbejde er en vigtig grund til, at danskerne tidligt blev trykke ved digitale løsninger.

I år 1983 kom Dankortet, som var danskernes første betalingskort. Dengang skulle kortet køres gennem en maskine, som man kaldte en fluesmækker. Navnet kom af den lyd, som maskinen lavede. Dankortet blev hurtigt meget populært, og i år 1999 blev det for første gang brugt til at handle i en webshop. Senere udviklede de danske banker deres egne apps til at betale regninger, og i år 2013 udviklede Danske Bank betalingsappen MobilePay. Nu kunne man sende penge til en ven ved at swipe på telefonen.

Digitalisering er dog ikke kun for bankerne. Den offentlige sektor har også digitaliseret meget. CPR-nummeret er naturligvis centralt for digitaliseringen, men det har jeg fortalt om i episode 94, så jeg vil ikke snakke mere om CPR-nummeret i denne episode.

Begreb = term

Tillid = trust

Foregå = take place

Regning = bill

Forlade = leave

Undersøgelse = study

Rose = praise

Udregning = calculation

Regne = calculate

Rente = interest rate

Regnskab = financial report

Forandring = transformation

Indse = realise

Grund = reason

Fluesmækker = fly-swatter

Handle = shop

Udvikle = develop

Offentlig = public

#116 Digitalisering

En anden vigtig ting er MitID. MitID er danskernes digitale id, og det beviser, hvem du er på nettet. Du bruger det fx, når du skal logge ind i netbanken eller på borger.dk. MitID blev lanceret i år 2021 og erstattede et andet digitalt ID, der hed NemID.

En anden vigtig ting er e-Boks. e-Boks blev startet i år 2001, og i dag bruger omkring 5,4 millioner danskere det. Her kan man få sin digitale post fra banken, pensionsselskabet, forsikringsselskabet og fra det offentlige. Det kan for eksempel være lønsedler, information fra Skat eller et brev om en tid på sygehuset. Alle danskere over 15 år skal kunne modtage digital post fra det offentlige. Under særlige omstændigheder kan man dog søge om dispensation til at få lov at modtage sin post med et fysisk brev i stedet.

Så er der borger.dk. Det er den fælles hjemmeside for borgere og det offentlige, og den blev lanceret i år 2007. Her kan du finde guides om forskellige livssituationer, for eksempel hvad du skal gøre, når du flytter, eller når du bliver forælder. Du kan også logge ind og se dine egne oplysninger. Der findes også sundhed.dk, hvor man kan finde sundhedsinformation og se sine egne oplysninger fra sygehuset og lægen. Og siden år 2021 har danskerne kunnet vælge at have deres sundhedskort og kørekort i en app på telefonen.

Alt dette virker kun, fordi danskerne har stor tillid til staten og til de digitale systemer. I år 2025 svarede 83 procent af danskerne, at de har tillid til offentlige digitale løsninger. Tallene viser også, hvor langt Danmark er kommet. I år 2008 var 12 procent af danskerne slet ikke på internettet. I år 2026 var tallet 0 procent. 89 procent af danskerne bruger sociale medier. Og 68 procent af danskerne har brugt kunstig intelligens.

Men der er også udfordringer. Når så meget foregår online, bliver samfundet mere sårbart over for hacking og datalæk. Derfor arbejder det offentlige hele tiden med sikkerheden. Og så er der udfordringer for de danskere, som har svært ved det digitale, for eksempel nogle ældre mennesker.

Danmark har faktisk også givet verden en vigtig digital opfindelse. Det meget udbredte programmeringssprog, kaldet C++ er nemlig udviklet i Danmark. Det var Bjarne Stroustrup fra Aarhus, der i 1970'erne begyndte at udvikle sproget.

Bevise = prove

Erstatte = replace

Pensionsselskab =
pension fund

Forsikringsselskab =
insurance company

Lønseddel = payslip

Omstændighed =
circumstance

Brev = letter

Borger = citizen

Flytte = move

Forælder = parent

Oplysning = information

Kørekort = driving licence

Udfordring = challenge

Samfund = society

Sårbar = vulnerable

Datalæk = data breach

Sikkerhed = security

Opfindelse = invention

#116 Digitalisering

I dag bruges C++ i rigtig mange computerprogrammer, for eksempel i spil, i biler og i store systemer, som du bruger hver dag. Så den digitale verden har også et lille stykke Aarhus i sig.

Men hvad så med det danske sprog i den digitale verden? Dansk er et lille sprog, og det betyder, at der er langt mindre dansk tekst på internettet end fx engelsk, spansk og fransk. Derfor er det vigtigt at lave gode danske ressourcer. Der findes for eksempel ordbøger og hjemmesider, hvor man frit kan slå danske ord op. Ordnet.dk er et godt eksempel, og her ligger Den Danske Ordbog. Hjemmesiden sproget.dk, som drives af Dansk Sprognævn, kan hjælpe med regler for stavning og grammatik. Der er også mange åbne data og sprogressourcer, som forskere og programmører kan bruge til at lave danske sprogmodeller og nye digitale værktøjer. Det hjælper både danskere og alle jer, der lærer dansk.

Og det bringer mig til noget, jeg har glædet mig til at fortælle jer om. Teknologi og fællesskab kan nemlig også mødes her på "Dansk i ørerne". En af mine lyttere fra Aarhus har bygget et rigtig godt online læringsværktøj til podcasten, og han vil gerne bidrage til vores "Dansk i ørerne"-fællesskab. Derfor kan alle podcastens guldlyttere på buymeacoff.com/danskioererne bruge det nye online redskab. Det er et super godt redskab og jeg glæder mig til at høre, hvad I synes om det.

Værktøjet har mange gode muligheder. Først og fremmest kan du følge teksten, mens du hører episoden. Hvis der er et ord, du ikke forstår, kan du klikke på ordet og slå det op direkte på ordnet.dk. Du kan også oversætte teksten til engelsk, hvis du har brug for lidt ekstra hjælp. Du kan lave din egen ordliste med de ord, som er svære for dig, så du kan øve dem senere. Og så kan du øve din udtale, så du bliver mere sikker på at tale dansk. Du kan få 7 dages gratis prøveperiode som guldlytter, så du kan teste om det er noget for dig.

Det var alt for denne episode. Tusind tak fordi du lyttede med! Og særligt tak til Dzmitry, der har udviklet et rigtig godt læringsredskab til podcasten.

Spil = game

Stykke = piece

Vigtig = important

Stavning = spelling

Forsker = reseacher

Værktøj = tool

Fællesskab = community

Bygge = build

Bidrage = contribute

Mulighed = options

Oversætte = translate

Udtale = pronunciation

Sikker = secure